

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного/наукового спрямування
«Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему «Особливості обліку і контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів на прикладі СФГ «Колос»

(назва теми)

Виконавець:

Студент ФМОІТ

Юрескул Анна Борисівна

(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

Д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Лоханова Наталія Олексіївна

(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

ОДЕСА-2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи. Сільське господарство є одним із найбільш значущим і важливих напрямів економічної діяльності в усьому світі і особливо в Україні, яка є одним із світових лідерів по виробництву сільськогосподарської продукції, зокрема зернових культур.

Розвиток сільськогосподарського виробництва ставить багато завдань перед організацією обліку і контролю сільськогосподарської продукції і запасів у сільських фермерських господарствах України, зокрема СФГ «Колос».

З одного боку, питання обліку сільськогосподарської продукції докладно освітлені в діючих нормативних документах – МСБО 41 «Сільське господарство» і НП(С)БО 30 «Біологічні активи», досліджені в сучасній спеціальній літературі, з іншого боку, ще багато аспектів залишається не вирішеними.

Так, для кожного фермерського господарства актуальним є визначення оптимального підходу до документального оформлення збору врожаю сільськогосподарських культур, правильної оцінки продукції і запасів на різних стадіях їх руху, оцінки на дату балансу, визначення і оцінки можливих втрат під час навантаження і транспортування та таке інше.

З урахуванням вище викладеного, дослідження питань обліку і контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів у фермерських господарствах представляється актуальним і практично значущим.

Мета дослідження в роботі полягає в дослідженні обліку і контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів у фермерських господарствах і розробка пропозицій щодо їх удосконалення.

Завдання дослідження охоплюють таке:

- визначення особливостей сільськогосподарської продукції і інших запасів як об'єктів обліку і контролю;
- ознайомлення з порядком визнання і оцінки сільськогосподарської продукції і запасів;
- розгляд підходів до документального оформлення сільськогосподарської продукції під час збору врожаю, а також оформлення руху продукції і запасів на місцях зберігання;
- дослідження особливостей обліку сільськогосподарської продукції і інших запасів відповідно до вимог НП(С)БО 9, 30 і МСБО 2, 41;
- визначення дискусійних питань обліку сільськогосподарської продукції і інших запасів у сучасних умовах;
- надання економічної характеристики СФГ «Колос»;
- критична оцінка діючої практики обліку і контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів у СФГ «Колос» і надання пропозицій щодо її поліпшення;
- аналіз сільськогосподарської продукції і запасів за даними фінансової звітності СФГ «Колос»;

- огляд завдань і джерел контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів;

- освітлення методичних засад проведення контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів у фермерських господарствах.

Об'єкт дослідження становить система обліку і контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів.

Предметом дослідження є питання обліку і контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів на прикладі СФГ «Колос».

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі і нормативні документи (Закони України, національні П(С)БО, методичні рекомендації з обліку в сільському господарстві тощо), спеціальна економічна література з питань дослідження, практичний матеріал сільськогосподарського фермерського господарства «Колос» (фінансова звітність, реєстри обліку, первинна облікова документація), матеріал інформаційно-аналітичної системи YouControl.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст роботи викладено на 60 сторінках.

Список використаних джерел складається з 31 найменування. Робота містить 5 таблиць, 4 рисунка, 12 додатків.

Апробація результатів дослідження. Пропозиції, сформульовані в ході виконання роботи, отримали схвалення з боку керівництва фермерського господарства «Колос» і взяті до впровадження.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі роботи «**Теоретичні аспекти обліку сільськогосподарської продукції й запасів**» розглянуто особливості сільськогосподарської продукції і інших запасів як об'єктів обліку і контролю; порядок визнання і оцінки сільськогосподарської продукції і запасів; документальне оформлення сільськогосподарської продукції під час збору врожаю, а також оформлення руху продукції і запасів на місцях зберігання; особливості обліку сільськогосподарської продукції і інших запасів відповідно до вимог НП(С)БО 9, 30 і МСБО 2, 41.

У другому розділі роботи «**Діюча система обліку і аналіз сільськогосподарської продукції і запасів у СФГ «Колос»**» досліджено загальну економічну характеристику СФГ «Колос»; надано критичну оцінку діючої практики обліку і контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів у СФГ «Колос» і надання пропозицій щодо її поліпшення; проведено аналіз сільськогосподарської продукції і запасів за даними фінансової звітності СФГ «Колос».

У третьому розділі роботи «**система контролю сільськогосподарської продукції і запасів у СФГ «Колос»**» розкрито

завдання і джерела контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів; освітлено методичні засади проведення контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів у фермерських господарствах; надані рекомендації з поліпшення системи обліку і контролю в господарстві.

ВИСНОВКИ

У ході проведеного дослідження діючої практики обліку сільськогосподарської продукції і запасів в СФГ «Колос» було встановлено наступне:

1. Основним видом діяльності господарства є вирощування зернових культур і насіння олійних культур.

Діяльність СФГ «Колог» носить сезонний характер.

Підприємство здійснює окремі операції, що підлягають ліцензуванню, зокрема пов'язані зі зберіганням пального для власних потреб перевезення сільськогосподарської продукції.

Компанія здійснює зовнішньоекономічну діяльність.

Імпорту підлягають добрива мінеральні або хімічні із вмістом двох чи трьох поживних елементів: азоту, фосфору та калію; інші добрива.

Також господарством здійснюється експорт, який стосується зернових культур. Основні покупці за експортом – підприємства, зареєстровані в Швейцарії.

2. Облік сільськогосподарської продукції ведеться у СФГ «Колос» на активному рахунку 27 «Сільськогосподарська продукція», за дебетом якого відображається оприбуткування продукції на момент збору врожаю, а за кредитом здійснюється відпуск продукції при реалізації, списання внаслідок псування при зберіганні чи транспортуванні, нестач та інше вибуття.

Господарством обрано метод обліку сільськогосподарської продукції за прямою фактичною собівартістю. Тобто СФГ «Колос» не застосовує модель справедливої вартості для оцінки відповідного активу.

Це зумовлено тим, що господарству складно в оперативному режимі відстежувати актуальну справедливу вартість продукції рослинництва, яку оно виробляє.

3. Для узагальнення фактичних витрат на виробництво сільськогосподарської продукції господарство використовує активний, калькуляційний рахунок 23 «Виробництво», за дебетом якого на підставі первинних документів протягом звітного періоду накопичуються прямі витрати на виробництво, а за кредитом рахунку 23 відображається випуск сільськогосподарської продукції, тобто оприбуткування після збору урожаю в кореспонденції з рахунком 27.

4. Особливістю ведення рахунку 23 у фермерському господарстві є те, що аналітичні рахунки відкриваються за видами сільськогосподарської

продукції, зокрема, «Озима пшениця», «Озимий ріпак», «Озимий ячмінь», «Соняшник», «Ярова пшениця», «Яровий ріпак», «Яровий ячмінь» та т.і.

При тому аналітика організована за кожною ділянкою посіву відповідної сільськогосподарської культури.

Ведення обліку за підрозділами – земельною ділянкою засіву зернової культури – дозволяє накопичити відповідні витрати на виробництво кожної сільськогосподарської культури окремо.

Особливістю також є те, що на рахунку 23 в сільському господарстві має місце залишок незавершеного сільськогосподарського виробництва, який представляє собою суму накопичених прямих виробничих витрат на виробництво сільськогосподарської продукції по тих біологічних активах, по яких ще не зібрано урожай.

5. На підставі проведеного аналізу було встановлено, що частка запасів в активах фермерського господарства у 2021 році склала 49,89% (2020 – 46,32%). Порівняно з попереднім 2020 роком, у 2021 році частка запасів зросла на 69297 тис. грн. або 3,57%. Приріст запасів у цілому склав 44,02%.

Незавершене виробництво в загальній сумі активів складає в 2021 році 29,10%, а в 2020 році – 25,83%.

Готова продукція станом на 31.12.2021 році склала 43962 тис. грн. (31.12.2020 – 36389 тис. грн.). Зростання вартості готової продукції в 2021 році склало 7573 тис. грн. або на 20,81%.

Частка готової продукції в 2021 році порівняно з 2020 році несуттєво знизилася – на 1,03%.

Частка виробничих запасів у загальній сумі активів станом на 31.12.2021 році склала 11,11%, порівняно з 31.12.2020 року – 9,78%, отже, збільшення склало 1,33%.

В абсолютному вимірі виробничі запаси станом на 31.12.2021 року склали 50496 тис. грн. (31.12.2020 – 33246 тис. грн.). Приріст виробничих запасів склав в 2021 році 51,89%.

6. Фермерське господарство в 2021 році вдалося забезпечити високий рівень рентабельності реалізації сільськогосподарської продукції – 42,95%.

При тому у 2020 році господарство мало збитковість реалізації на рівні 134,86%. Отже, можна позитивно оцінити процес підвищення рівня прибутковості і вихід з зони ризику в поточному періоді.

Зростання валового прибутку в 2021 році склало 316857 тис. грн. порівняно з попереднім роком, або 262,19%.

Чистий дохід від реалізації сільськогосподарської продукції в 2021 році склав 456397 тис. грн., що на 366784 тис. грн. або 409,3% більше відповідних показників 2020 року.

Собівартість реалізації сільськогосподарської продукції в 2021 році склала 260391 тис. грн., що на 49927 тис. грн. або на 23,72 % більше показника 2020 року.

Темпи зростання чистого доходу суттєво переважають темпи зростання собівартості реалізації сільськогосподарської продукції, що є позитивним чинником діяльності СФГ «Колос» у звітному 2021 році.

7. У цілому облік і контроль сільськогосподарської продукції і запасів у СФГ «Колос» ведеться відповідно до вимог діючого законодавства, між тим, є деякі недоліки, що можуть бути усунені.

У СФГ «Колос» певна особливість простежується відносно ведення аналітичного обліку за рахунком 90 «Собівартість реалізації». За дебетом цього рахунку розмежовуються такі статті витрат:

- собівартість реалізованої продукції, робіт, послуг власного виробництва;
- заробітна плата загальногосподарського персоналу;
- інші загальногосподарські витрати;
- витрати на ремонт тощо.

Між тим, в остаточному підсумку на рахунку 90 визначається саме повна фактична виробнича собівартість сільськогосподарської продукції фермерського господарства.

Як бачимо, такий підхід не відповідає вимогам НП(С)БО 16 «Витрати» і НП(С)БО 9 «Запаси» для визначення собівартості вирощеної і реалізованої продукції.

З метою приведення у відповідність до діючих НП(С)БО слід передбачити розрахунок повної виробничої собівартості здійснювати на рахунку 23 з подальшим списанням на рахунок 27 «Сільськогосподарська продукція», а далі – при реалізації в дебет рахунку 90 «Собівартість реалізації». Це дозволить більш коректно враховувати сільськогосподарську продукцію на рахунку 27.

8. Також важливим аспектом постає ситуація, коли вчасно не реалізована продукція рослинництва через вплив власних біологічних властивостей може змінити свої якісні характеристики внаслідок дії природніх, кліматичних та інших чинників.

Зернові культури, як і інші продукти рослинного походження, фактично становлять живий організм, який під впливом вологості може прорости, а внаслідок дихання зерна є ризики злежування, втрати попередньої ваги. В обох з перелічених випадків сільськогосподарська продукція може втрачати свій товарний вигляд, обсяг, стан, що призводить до зміни чистої вартості реалізації.

Це у свою чергу ставить завдання здійснення відображення відповідних запасів на місцях зберігання за чистою вартістю реалізації з відповідним поданням в баланс.

За даними фінансової звітності господарства видно, що чиста вартість реалізації не визначалась. Між тим, з урахуванням вище названої особливості зернових культур, фактичне зниження якості могли мати місце.

У зв'язку з цим рекомендується фермерському господарству підсилити контроль за правильністю оцінки сільськогосподарської продукції і запасів на

дату балансу за нижчою з двох оцінок – або собівартістю, або чистою вартістю реалізації.

Вважаємо, що запровадження наведених пропозицій дозволить підвищити якість відображення інформації про запаси у фінансовій звітності СФГ «Колос».

АНОТАЦІЯ

Юрескул А. Б. «Особливості обліку і контролю сільськогосподарської продукції і інших запасів на прикладі СФГ «Колос»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного спрямування «Облік і аудит».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2023.

У роботі розглядаються теоретичні і практичні аспекти обліку, аналізу і контролю сільськогосподарської продукції і запасів на прикладі фермерського господарства «Колос», порядок документального оформлення і обліку сільськогосподарської продукції і запасів у сільськогосподарських підприємствах

Проаналізовано діючий стан обліку і контролю сільськогосподарської продукції і запасів в фермерському господарстві «Колос», проведено аналіз складу і структури запасів.

Запропоновано удосконалити порядок контролю й відображення сільськогосподарської продукції і запасів фермерського господарства «Колос».

Ключові слова: фермерські господарства, сільськогосподарська продукція, запаси, облік, аналіз, контроль

ANNOTATION

Yureskul A. B. «Peculiarities of accounting and control of agricultural products and other stocks on the example of SFG «Kolos»

Qualifying work on obtaining a bakalavr's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and auditing».

(title of the educational program)

- Odessa National Economics University. Odessa, 2023.

The work describes the theoretical and practical aspects of accounting, analysis and control of agricultural products and stocks on the example of the «Kolos» farm, the procedure for documenting and accounting for agricultural products and stocks in agricultural enterprises

The current state of accounting and control of agricultural products and stocks in the "Kolos" farm was analyzed, the composition and structure of stocks was analyzed.

It is proposed to improve the procedure for control and display of agricultural products and stocks of the «Kolos» farm.

Keywords: farms, agricultural products, stocks, accounting, analysis, control